

RARYS

Elia syki savaltėje

Kaina: 3 mėn. 10 auks.,
6 mėn. 20 auks., 12 mėn.
35 auks. Atskiri numeriai
— 60 skatiku —

Adresas: Kaunas, Laisvės Alėja 12 Nr. «Kario»
Redakcija. Telef. 90 Nr.

Nr. 49 (133)

Kaunas, 1921 m. gruodžio mėn. 9 diena.

III metai.

J. El.

Hymanso projektą laidojant.

Jau paskelbta, kad gruodžio 2 dieną Ministerių Kabinetas vienu balsu atmetė Hymanso projektą, kuriuo norima buvo išspręsti lietuvių lenkų ginčas. Kokios vertės turėjo tas projektas, jau visi gerai žinomi: daug, daug kalbėta ir rašyta. Buvo balsų priimti, buvo — nepriimti, o galų gale diplomatijos ir politikos galvosukius ir formulas nugalėjo liaudies patarlė: „svetimū protu netoli tenujosi“.

Ministerių Kabinetas savo nusprendimą pateiks Steigiamajam Seimui. Žinant krašto nusistatymą nereikia abejoti, kad ir Seimas tą kartuvių kilpą atmes. Be to dar verčia taip galvoti tas reiškinys, kad kiek kartų Steigiamasis Seimas Hymanso projekto dalykus svarstė, tiek jis sugriūdavo.

Stovim prieš didelį klausimą:

Ko susilauksim, atmetę Tautų Sąjungos siūlytą projektą?

Nebūdami pranašai galim pasakyti, kad, pasilikdami laisvės ir nepriklausomybės fronte, sieksim savo Rytų, ir arba juos pasieksim, arba jie patys ateis, tačiau būtinai išlaikysim savo valstybę. Ir tatai įvyks!

Ši valanda, kai mūsų valstybė nenulenkia savo garbės prieš pasaulio galiūnus, yra be galo didinga. Ji parodys visiems, kad sunkią valandą, gyvybės ir mirties valandą lietuvių tauta šaltai išlaikė įvairių veiksnių kovą ir nė krust iš laisvės ir nepriklausomybės pozicijos. Niekas neišdrįs pasakyti, kad pati lietuvių tauta valstybės pamatą sugriovė.

Tai kas dabar gali tą Lietuvos valstybę sugriauti?

Gal kai kam įeiti į galvą Tautų Sąjunga — ji to uždavinio tur būt nesims. Lenkija? Šisrealingesnis priešas, tačiau jam karą suprovokuoti Lietuvai šiuo tarpu maža tėra priežasčių. O galų gale kad, ir iškeltų Lenkai ginklą, — mes turime laisvas rankas.

Taigi laidojant Hymanso projektą mūsų padėtis gerėja ir ypač tuo atžvilgiu, kad mes pasiliekam laisvi nepriklausomybės pozicijose, įgyjam daugiau pasitikėjimo sau ir valdžiai, taip sakant politiniai ir dvasiniai plusai mūsų pusėj. Piktžolė raunama, o rytojus gal tinkamesnių uždavinių patieks.

I S T A T Y M A S (projektas)

apie virštarnybinius, rikiuotės ir nerikiuotės puskarininkius (viršilos, vyresn. ir jaunesn. puskarininkiai).

1. Kariuomenės dalyse bei įstaigose rikiuotės ir nerikiuotės viršilos, vyresnieji ir jaunesnieji puskarininkiai, gerai atestuoti ir išstarnavusieji privalomą kariuomenės tarnybos laiką gali testį tarnybą kariuomenėje savo noru, kaip virštarnybinių ligi 40 metų amžiaus; atskiruos atsitikimuos Krašto Apsaugos Ministeriui sutikus gali pasilikti toliau tarnauti.

2. Virštarnybinių puskarininkių gali pasilikti dalyse šitoksai skaičius:

- a) viršilų 100% bendro skaičiaus dalies etato viršilų,
- b) vyr. puskar. 75% " " " " "
- c) jaun. puskar. 25% " " " " "

Pastaba: Vyresniųjų Veterinarijos puskarininkių gali pasilikti 50%, jaunesniųjų — 25% bendro skaičiaus kariuomenėje veterinarijos puskarininkių.

3. Priima ir paleidžia virštarnybinius puskarininkius pulkų vadai ir lygūs jiems viršininkai.

4. Virštarnybinių puskarininkiais priimami tik vieniems (1) metams; išėjus metams paduodamas naujas pareiškimas, prašant palikti tarnyboj vėl metams arba paleisti atsargon.

5. ~~Virštarnybinių~~ paleisti virštarnybinių puskar. ir anksčiau metų šiuose atsitikimuose:

- a) del nesveikatos,
- b) drausmės keliu Divizijos Vadui sutikus.
- c) del prašymo Divizijos Vadui sutikus,

6. Virštarnybinių puskarininkiais gali stoti ir esantieji atsargoje puskarininkiai, išbuvusieji joje iškarto ne daugiau kaip dvejus metus.

7. Pradžia tarnybos įstojusių puskarininkių virštarnybinių laikoma nuo dalies įsakymo paskelbimo dienos.

8. Puskarininkiai, įstojusieji virštarnybinių iš atsargos ir kurie prieš paleidžiant atsargon jau tarnavo virštarnybinių, tas tarnavimo laikas įskaitomas gavimui visų pirmenybių, kuriomis naudojasi virštarnybinių puskarininkiai.

9. Paskelbus mobilizaciją kokiai nors kariuomenės daliai nauji į tą dalį virštarnybinių puskarininkiais tuo laiku nepriimami, o esantieji virštarnybinių puskarininkiai tose dalyse pasilieka ir naudojasi virštarnybinių teisėmis, bet negali būti paleidžiami atsargon, kol ta dalis nebus demobilizuota.

10. Virštarnybinių puskarininkiai skiriami į vietas: viršilų, būrininkų, skyrininkų ir vyresniaisias į speciales ir nerikiuotės dalis; jie gali būti paaukštinaimi ligi viršilos laipsnio į laisvą etatinę vietą, o į karininko laipsnį — bendromis taisyklėmis.

11. Virštarnybinių puskarininkio laipsnio atėmimas gali įvykti tik teismo sprendimu, o karo metu — drausmės keliu, divizijos vado teisėmis.

12. Perkėlimas virštarnybinių puskarininkių iš vienos dalies į kitą daromas bendromis taisyklėmis.

13. Virštarnybinių puskarininkiai gauna alga du

sykius didesnę negu privalomos tarnybos puskarininkiai vienodose vietose.

P a s t a b a: Už specialybę dvygubai nemokama.

14. Dvejus (2) pirmus metus ištarnavusiems virštarnybiniais puskarininkiams duodama pašalpa dviejų (2) mėnesių jo algos dydžio; pirmas penkerius (5) metus ištarnavę trijų (3) mėnesių algos dydžio; dešimtį (10) metų ištarnavusiems—šešių (6) mėnesių algos dydžio ir penkiolika (15) metų ištarnavusiems—dvylikos mėnesių algos dydžio ir palcidžiamas atsargon, ir gauna pensiją iš pensijų įstatų.

P a s t a b a: Virštarnybiniais puskarininkiams paleistiems iš tarnybos teismo sprendimu, arba drausmės keliu pašalpa už paskutinį ištarnautą laiką neišduodama, taip pat nustoja teisės gauti pensiją.

15. Visu kuo kitu virštarnybiniai puskarininkiai aprūpinami lygiai su kareiviais, bet virš to: frencius, kelnės, kepurė, viena pora batų duodami kas metai nauji, o nauja milinė dvejiem (2) metam ir visi tie daiktai pereina jo nuosavybėn.

16. Virštarnybiniai puskarininkiai aprūpinami būtu, kuru ir šviesa. Jeigu jie iš katilo nesimaitina, tai gauna savo maisto davinį, o laikant šeimyną, dar vieną maisto dienos davinį gauna už pinigus, o karo metu—veltui.

P a s t a b a: Be šeimynos virštarnybiniai puskarininkiai turi gyventi kareivinėse, galimybės esant gauna atskirą kambarį kareivinėje viršila vieną kambarį, puskarininkiai du vieną kambarį, su šeimynomis dalies vado nuožiūra—gauna butą arba kareivinėje, arba privatinį. Nesant buto—išduodami butams samdyti pinigai.

17. Virštarnybiniai puskarininkiai atlieka drausmės pabaudą atskirai nuo tikrosios tarnybos kareivių.

18. Virštarnybiniais puskarininkiams nustatomas atskiras išorinis pažymėjimas.

19. Virštarnybinių puskarininkių vaikai paleidžiami visose aukštesnėse valdžios mokyklose nuo mokesnio už mokslą.

20. Virštarnybiniais puskarininkiams ištarnavusiems daugiau ne dešimts (10) metų ir paleistiems iš tarnybos atsargon, norint stoti: muitinėse, izdinėse ir milicijos įstaigose, duodama pirmenybė prieš kitų Mipsterijų bei įstaigų tarnautojus.

21. Virštarnybiniai puskarininkiai tarnaudami kariuomenėje priklauso karo įstatų lygiai su kitais privalomos tarnybos kariais.

22 Šiuo atmainoma: a) tarnavusių Rusų armijoje puskarininkių demobilizacijos įstatymas (Vyr. Žin. Nr. 20) b) puskarininkių savanorių įstatymas (Vyr. Žin. Nr. 28); c) algų nustatymas viršiloms ir puskarininkiams, ne užimantiems etatinių vietų sulig laipsniu (Vyr. Žin. Nr. 28.); d) Karo įstatų VI kn. 32—38 §§; e) priedas prie Karo įst. VII kn. 740 st. pask. įsak. rusų kariuomenel 1911 m. 446 Nr.

Pasirašė: J. Šimkus.
Krašto Apsaugos Ministeris.

Kariai moksleiviai.

Karių mokslo klausimu buvo daugrašyta „Kario“ skiltyse, vienas kitas dienraštis gana palankiai atsiliepė ir viskas nutilo lyg prieš darbo audrą. Deja antraip, klausimas neišrištas ir kariai dar lig šiol nemato išieties, kaip atsikratyti „visuomenės atsilikėlių“ vardo. Tų „visuomenės atsilikėlių“ yra ne tik kariuomenėje, bet ir mažesnė dalis, civilinėse įstaigose. Kodėl jų daugiausia kariuomenėje atsirado, ar svarbu tas valstybei ir kaip padaryti, kad jų nebūtų, reikėtų pagalvoti ir apsvarstyti. Man, kariui, tas dalykas atrodo taip—karas sudaužęs dideles valstybes, kartu sudaužė mažesniųjų tautų vergijos pančius; todėl ir mes pradėjome vystytis ir plėtotis. Jei įsižiūrėsime, tai mums bus aišku, kad pradžia valstybės gyvenimui ir tolesniam kulrūriniam plėtojimuisi padėjo senoji senesnioji inteligentija. Paskui pradėjo kibti prie lengvesnio darbo naujos kartos, bet trūksta naujų inteligentinių pajėgų, kurios galėtų darbą toliau intensingai varyti. Tą spragą sudarė mūsų moksleivija 1914—1918 metų.

Tiesa. Karas skaudžiausiai palietė mūsų ir taip negausingą moksleiviją. Nesuskubus baigti mokslus viena moksleivijos dalis karui užėjus atsidūrė Rusuose, antra dalis paliko, Vokiečių okupuotoj, Lietuvoje. Įsižiūrėkime į tos moksleivijos likimą Rusuose. Patekusiems Rusijon buvo dvi išeiti: ar stoti kariuomenėn, ar išaikvojus paskutines jėgas baigti mokslas. Dauguma stoji verčiama kariuomenėn ir didesnė dalis karių, kūrusių mūsų kariuomenę, tai tie patys moksleiviai 14-tų—16-tų metų keturių šešių klasių, vienas—antras I ar II-o kurso studentas, — žmonės septintus metus kariaujanti, tapę kariais profesionalais. Tie kariai nukentėjo baisų likimą — teko mesti savo idealus, savo siekimus, kariauti svetimiems, grįžus Lietuvon vėl stoti, vėl kariauti ir taip, regis, be galo. Kitiems, tiesa, vargais negalais pasisekė baigti mokslas, bet jų nežymus skaičius.

Antra moksleivijos dalis ta, kuri paliko po Vokiečiais užėmus Lietuvą, susilaukė šiek tiek geresnės ateities. Nors mokslą baigti ar tęsti ji negalėjo, nes kagi buvo bemanoti apie tai, kada pora žingsnių negalima buvo žengti be leidimo; ji visgi buvo gimtiniam krašte, ji pasklydo mokytojais po kaimus. Į vėliau atsidariusias gimnazijas Kaune ir Vilniuj dėl lėšų stokos, dėl suvaržymo pakliuvo tik arti esantieji moksleiviai. Bet štai pradėjo blaivyti, moksleivija stoji į darbą pirmiau agituodama stoti į savanorius, paskui dirbdama savivaldybėse ir galop stodama kariuomenėn. Apie mokslo baigimą nėra nė kalbos, nes reikia atsiginti, o paskui „savo žmones sušels mokslu“.

Daug sveiko jaunimo iš tos moksleivijos pakliuvo tuokart kariuomenėn, daug karštų galvų, daug gabių vyrų. Ir galvota buvo: pakariausime, o paskui vis tik vyriausybė padarys šiuokius tokius palengvinimus baigti ar tęsti mokslą ir gal neteks likti pusinteligentiais. Taip tai svajota ir tikėta.

Iš pradžios pašaukė veikliausią moksleivijos dalį, kuri šiandien, jei ne karas, būtų stojusi pilnu mokslu darban (kaip tai galėjo padaryti kai kurie išvažiavusieji užsienin), paskui kitos kartos ir dar kitos. Taip pat atsitiko ir su tais, kurie pradėjo mokslą Lietuvos gimnazijose — visa moksleivija buvo aukota Marsui. Ir susidarė „visuomenės atsilikėliai“.

Vaizdas aiškiausias, kad mūsų kariuomenė turi dabar daug ko nebaigta, ir reiškia, netobulumų. Nėbūrėkime, kad mūsų leitenantai ar karo valdininkai būtų lyginami su rusu „praporščikais“ kaip neveiklumo ir

nepadorumo simbolu, o juk tikrąjį mes ne toll nuo to stovime. Mes neturime tikrai karo mokslo vyrų, pagamintų savo pajėgomis. Kariuomenės pajėga aukštoji technikoji, o jai įsigyti mes turime pakelti kariuomenės mokslą, o kol to nepadarysime, tai vedžios mus svetimtaučiai už nosies.

Kas gi daryti? Reikia mokslo ir mokslo. Reikia tiems kariams duoti progos atnaujinti, papildyti ir baigti mokslas, steigiant tik kariams suaugusiųjų gimnazijas, leidžiant į aukštuosius kursus. Toks pakrypimas į mokslą sujudintų mūsų apsileidusius kasdieniam gyvenime karius, atnaujintų dvasia.

Visuomenė su pasipiktinimu žiūri į kokį nors netakingą mūsų karių žingsnį pvz. girtuokliavimus, paleistuvavimus, peštynes, bet neįsigilina, kad čia kaip tik apsireiškia netinkamai apdirbta pajėga. Tat pataisyti mokslu bus lengviau negu įsakymais. Kaip tik turėsime aukštesnio mokslo vadovybę, būsime stipresni.

Steigiant mokyklas reikėtų duoti progos kaip galima didesniai karių skaičiui jomis pasinaudoti. Tokių mokyklų, net biurokratinėje Lenkijoje esama, specialiai kariams. Atsidarė suaugusiems gimnazija Kaune, kurią lanko gana daug karių moksleivių. Reikėtų būtinai sudaryti prie jos grupę 7 ir 8 kl., kurį pakartojus senai išeltus dalykus, galėtų po pusės metų laikyti brandos egzaminus; žemesniųjų klasių kariams padaryti palengvinimų tarnyboje, mokslui tęsti. Kas svarbiausia, reikėtų mokslo tęsimą ar baigimą laikyti būtinu visiems kariams nežiūrint jų laipsnių ar užimamos vietos.

Dabar ne kovos laikas tai ir vyriausybė gali į tai pažiūrėti.

Tie kariai, kurie stoji kovon dėl nepriklausomybės, tie kariai, ne dėl kurių kaltės lemta buvo nebaiti mokslas, verti yra, kad jiems duotų galimybės baigti mokslą, bent norintiems.

Klausimas opus, reikia skubėti ir pozitingai jį išrišti.

Leit. Tollušis.

Dr. Basanavičiaus sukaktuvėms paminėti.

70 metų dr. Basanavičiaus sukaktuvių dienoje leiskite man pasidalyti vienu atsiminimu.

Šešerius metus gyvendamas Vilniuje mačiau ne kartą įvairiuose susirinkimuose ir Lietuvių Mokslo Draugijos bute dr. Basanavičių, bet nepriklausomoje Lietuvoje daktarą Basanavičių mačiau tik vieną kartą Vilniuje ir tas momentas aiškiai išliko mano atsiminime. Tai buvo rugpiūčio 26 diena 1920 m., kuomet Lietuvos kariuomenė įžengė Vilniun. Man tą dieną teko įvažiuoti pirmam su priekiniu statybos traukiniu Vilniun. Turėdamas įvairių tarnybos reikalų pas Vilniaus Komendantą, vykau raitas nuo stoties Didžiąja gatve į Katedros aikštę, kur viena dalis kariuomenės, įžengusios Vilniun, rikiavosi ir jai buvo ten maža vietos. Pro minią žmonių ir išsirikavusią kariuomenę sunku buvo nekliudomai prajoti, todėl jį iš palengva netoli trotuarų. Žvilgtėjęs į minią, einančią trotuarais į Gedimino kalną, pastebėjau einantį toje minioje daktarą Basanavičių. Jis ėjo vienas, iš palengva, pasiremdamas lazda ir su atidžia žiūrėdamas į besirikiuojančią kariuomenę. Jo veidas reiškė susimąstymą ir džiaugsmą toje valandoje matant Lietuvos kariuomenę, o jo akyse ašaros, kurias aš pamačiau prajodamas keliuose žingsniuose nuo daktaro Basanavičiaus — pasakė man, kad jis Vilniuje sulaukė senai belaukiamojo vaizdo — lietuvio svajonių. Tas kelių sekundų vaizdelis giliai mintyse išliko, nes aš mačiau to didvyrio džiaugsmą, kurio idėjas ir obalsius Lietuvos kariuomenė, padedant visai Lietuvių tautai, privalo įkūnyti gyvenime anksčiau ar vėliau, bet įkūnyti privalo. Gal daktaro Basanavičiaus veidas reiškė kitas mintis, bet mano įspūdziai liko tokie...

Vyr. leit. Baublauskas.

Širdinga šneka.

Kiekviena savaitė mūsų laikraštis tūkstančiais paplinta karių tarpe ir šiaip visuomenėje. Rengiant spaudai medžiagą, kalbant šiuo ar kitu klausimu, būtų labai sunku rašyti, nežinant plačiųjų skaitytojų masių troškimų ir minčių.

Daina.

Už kalnelio pro giružę
Šviesi saulė teka,
Ant kalnelio su mergužę
Bernužėlis šneka.
Bėras žirgas nerimauja
Žvengia, kasa žvyrą,
O mergelė gailėstauja,
Ašaros jai byra.
Skaidu skirtis su berneliu,
Kurį taip mylėjo,
Kurs sulaukęs rudenėlio
Vestį ją žadėjo.
Širdis plyšta, galvoj ūžia —
Oaila jai bernelio,
Jis išjoja į karužį
Gint tėvų šalėlės.
Ar begriš jis, Dievas žino,
Oai padės galvelę?
Jis bučiuoja ją ramina:
Cit, neverk, mergelė!

Neateis dar rudenėlis,
Kaip aš, vėl sugrišiu
Ir su tavim bažnytėlėj
Žiedus sumainysiu.
Ir tai taręs prie širdelės
Priglaudė mergelę,
Pabučiavęs į akeles,
Sėdo ant žirgelio.
Ir kai viesulas išdūmė
Ten į rytų pusę,
Kur broližiai lenką grūmė
Mušė vagį rusą.
Jau nebtoli rudenėlis
Ji vis lauk bernelio,
Bet bernelis — laidokėlis
Kitą tur mergelę.
Ta mergelė, gyno plieno,
Vardu patrankėlė,
Kai dainuoja ji, neviena
Dreba širdužėlė.

Mikucytis.

Bet mūsų skaitytojai dažnai įvairiais reikalais tetraudamies, rašinėdami įvairių iš savo dalies gyvavimo žinučių nuolat jungia daugybę atskirų laiškų su plačiai Lietuvoje pabertais mūsų skaitytojais.

Atskiri asmenys savo laiškais ne tiek plačiai gali parodyti skaitytojų ūpą, kaip tą padaro dabar išsiplatinę karių tarpe dalių laikraščiai.

Tarp silpnučių nepratusių rašyti poetų plunksnos miklinimų, tarp felietonėlių, kurie dažnai tik siauram savųjų būreliui skirti, švyti daug įdomių buitės bruoželių. „Tėvynės Gynėjas“ 24 Nr. padėjo eilėraščių „Atsimink“.

Ten rašoma:

Tai ne audružė pasitūsi kaukė
Ir girios medžius su kerais tik rovē
. . . Vilniuje lenkai nevidonai.
Tai tik įsiutę žandarai . . .
Mokslo jaunuolius tik mušė ir spardė.

Paprastą kuliganų žygį lyginti su audromis ir perkūnija, tai jau per daug perdėta. Eilėrašciais vaizduoti panašius įvykius galima tik talkiai vaizduojant, bet ne taip kaip dabar rimul bei ritmul reikalingus žodelius surankiojus.

„Iš atostogų grįžtant“ tarp kitų tokių pat įspūdžių užims ne paskutinę vietą. Liudas Rasutis turi gan aiškių apysakininko gabumų. Jis moka pajauti matomus daiktus ir sukurti gan stiprių vaizdų. Jam net ir gan pliokščia tendencija nedaug pakenkė. Būtų kur kas įdomiau, jei tame vaizdely būtų apsieita be pamokymų. Juk norėdami kurią nors mintį praveisti negi būtinai turime ją kartoti įvairiais būdais apsakymėly. Galima taip atskirus vaizdus suderinti, kad rūplioji mintis būtų skaitytojui aiški ir suprantama.

Toliau seka, straipsnelis apie grįžusių iš kariuomenės uždavinius. Išlikro kiek daugiau mačiusiam nors truputį pasimokinusiam ir paskaičiusiam kariui namo grįžus yra labai daug darbo. Sodžius dabar yra labai sunkioje padėtyje. Nors šalis paskutiniams metais sparčiai pasiūgėjo, bet sodžius tebegyvena skurdžias dienas. Kaip didžiaus mūsų šių dienų gyvenimo nenuosakumą, kurio jokia būdu toliau pakęsti nebegalima, reikia nurodyti faktą, kad laikraščiai iš Kauno pasiekia patį sodžių 4—5 dieną. Kas gi tada beskaitys laikraščio „naujienas“. Grįžusių namo karių pareiga gyvai dalyvauti visuose žodžiaus kultūros bendrovėse ir rateliuose.

Šio laikraščelio juokų skyrius kaip visuometa įdomus ir vykęs. Jis suspėjo atsiliepti į visus pačiu paskutiniuosius gyvenimo įvykius.

Mus aplankė ir visai jaunutis svečias—laikraščelis — „Rubežiaus keliu“. Jau iš viršello matyti, kad piešėjas gerai pažįsta Jolimą ir žirgus lengvai ir vykusiai vaizduoja. Pagirtilna, kad turinys arčiausiai jų gyvenimo vedamas: čia ir sienos stulpai ir plėšikų bei kontrabandininkų suėmimas, sienos sargybinio nuotykių, šaudymai.

Redakcija uoliai aiškinasi dėl laikraščuko suvėlinimo. Ir tas jau faktas rodo, kad iš vienos pusės ji pati yra gal kiek kaltoka tuo suvėlinimu, iš kitos gi pusės, kad pulko kariai buvo susirūpinę laikraščuko išleidimu.

Toliau laikraščely padėta, mūsų nuomone, daugoka specialės medžiagos, ko dėlial laikraščelis yra kiek nuobodus. Visoje karo spaudoje yra trūštal specialių straipsnių. Dalių laikraščelioos jau būtinai reikėtų venoti nuobodžių specialių straipsnių.

Tik vieni „Jūros bangos“ eilėrašciai visame turiny skiriasi savo stipriu arti ir giliai pajautu Jūros ūpu. Išlikro gražūs, šviesūs posmai, kur jaunas autorius kalba apie bangą, kuri:

Pabučiavus kranto smiltį

Lyg būtų suradus viltį.

Tai Palangos oras įkvėpė autoriui šitokius jausmus!

„Vaidentuvė frote“ irgi naujas laikraščis. Viršely ant medžio ar didelis arbutas kabo, ar saulė tarp šakų įsipainiojus — nesuprasi išsyk. Poetas pasirinko visai netinkamą slapivarde—Suvytus mēta, kuri gali tikti kam, nori tik ne jaunam poetui kariui. Tegu sau kvėpina suvytusias mētas kiti, mes gi leškokime gyvų— žalių pilnų sulčių — metų. Kariams neįdomūs suvytę suvytusiu poetų posmai. Slapivardei kaip tik atalinka ir eilėraščių turinys, kur „vėjas blaškos primindamas kapus, šaltas veidas, lavonas vėl kapai“ ir kiti nuobodūs ir verksmingi daiktai.

„Atydžiai klausė, ką vadas pasakė“ straipsnelis ne vykęs. Juokai ir pašalpos ne juokingi, „mislios“ skystos, padrikę.

Toliau jau paprasta visiems charakteringa medžiaga, kur, be abejo, neapsieita be „Atostogų įspūdžių. Ak, tie atostogų įspūdžiai! Visur vienodal aprašinėjama, kaip nuvažlavo į stotį, kaip namie vakarėlius lankė, kaip pažįstamus sutiko ir t. t.

Vienas iš daugelio..

(Skiriu p. I. G.)

(Tęsinys)

Kovose su bolševikais Jonas buvo visur pirmas. Gavu I laipsnio vyties kryžių. Visi Vilniaus draugai kalbėjo apie Jono Kriaunos žygius; vieni iš jų džiaugėsi, kiti ėjo Jono pėdomis ir metę mokslą stoties savanoriais į kariuomenę.

Smarkiausiose, su Lietuvos priešais, kautynėse prie Eglaitės, Radviliškio, Grivkos, Jonas Kriauna buvo kovotojų eilėse. Jo drąsa darydavo kitus drąslais. Kareiviai—draugai jį mylėjo ir gerbė, viršininkai jį statė pavyzdžiu kitiems kaip drąsų sumaningą kareivį.

Jonas nemėgo sumanymų atidėlioti ką sumanė, uojau vykdė, nors ir per ugnį eiti reikėtų.

Jonas fronte visada buvo linksmas. Su juo niekas nežinojo kas tai nuobodumas; visi buvo linksmi.

Mylėjo, užtai, Joną draugai, mylėjo vadai.

Nuliūsdavo Jonas, kada jo eskadronas nuvykdavo į atsargą pasilsėti. Nors kiti, Jono draugai ir džiaugėsi; nes atsargoje bestovėdami, kokiame nors kaime, užtektinai paūždavo su mergaltėmis, kurios begalo mylėjo „gusarus“.

Jonui atsargoj nebuvo kas veikia. Į draugų surengtus vakarėlius, kur degtinė upeliu liejosi, nevaikščiodavo. Nors juokėsi iš jo, žymiauseji eskadrono vėjavaikiai ir „boba“ jį vadino, bet Jonas savo nusistatymo nemainydavo.

Iš nuobodumo, kartais ir Joną pagunda pagriebdavo; nueiti į vakarėlį paūžti, užsimiršti. Taip jam nuobodu kartais būdavo, kad net imdavo galėtis, kam jis į kariuomenę stojęs. Būtų baigęs mokslą, būtų ramiai gyvenęs. Nereiktų diena dienon, būnant atsargoje, jausit tą sunkų nerimasčio ir nuobodumo jausmą.

Ir užeidavo Jonui noras paūžti taip, kaip kiti užė; pasilinksminti, kad viską užmirštus. Bet Jonas

Be reikalo įdėti verksmingi aimanai — „Kaip sunku gyventi pasauly“. Be čia minėtų nevykusių viešųjų laikraštėlių yra ir daug gražaus pasiryžimo, noro sukurti [domų laikraštėlių]. Nors truputį mažoka šiam darbu kol kas pajėgų, tačiau atelty, aišku, laikraštėlio leidėjai visas kliūtis nugalės ir lengvai pagerinę turinį išleis [domų, ypač brangintina tollimoje provincijoje — laikraštuką. Pradžią visuomet esti sunki — juk tai visi žino. Tat lauksime kitų „Valdentuvės fronte“ numerių. Tik patartume paslėkalyti nors trumpas mūsų pastabas kitiems laikraštėliams, kad tokiu būdu išvengus jau pažymėtų klaidų. Aple laikraštėlius buvo rašyta šiuose „Kario“ Nr. Nr.—25, 26, 28 ir 37.

Gudų kalba leidžiamas „Walskowy“ yra tiek turiningas, kad dalis jo medžiagos, be abejo, verta būtų išpausdinti.

Bendra kol kas visų laikraštėlių yda, tai mažai įskaitomas tekstas. Vertėtų taip rašyti, kad nereikėtų apšėlioti, kas norėta pasakyti. Tikėkite man, kad nors geriausias bus rašinys, bet, jei jis sunkiai įskaitomas, jo niekas nežiūrės.

Brundalas.

Burnos ir dantų igiena.

Versta iš J. Mantelfello.

(Tosinys).

II.

Dantų anatomija.

Kad geriau suprastumėm tollmesnį dėstymą, privalome susipažinti su dantų anatomija t. y. forma, chemine sudėtimi ir konstrukcija.

Iš oro dantis — tai tam tikros formos kaulas. Liaudis ir visi tamsūs žmonės dar ir mūsų laikais nusišėbėdami klausia: kaip, girdi, dantys, kaip kaulas, gali pūti ir skaudėti?!

Bet, jei mes smulkiau su danties konstrukcija susipažinsim, tai pamatysime, kad, nors iš oro jis ir panašus į kaulą ir nors chemine sudėtimi artinasi prie jo, bet negalima laikyti jo negyvo kaulo gabalu.

Be kietų, panašių į kaulą dalių, dantis turi ir minkštų dalių, būtent: minkštą jungiamąjį audinį, kraujo indus (be limfos sistemos) ir nervus.

Žiūrint į tai, kad gedimas prasideda nuo kietos danties dalių, reikalinga aiškiai išsiaiškinti sau kokios kietos dalys yra dantyje. Kietoje danties dalyje mes skiriame tris kaulo audinio rūšis, būtent: emalė, dentinas ir cementas.

1. Emalė — pati kietiausioji žmogaus kūno audinių; savo kietumu lyginama su almagu.

2. Dentinas, sudarydamas danties pamatą, taip kaip ir emalė, susidaro iš organinių ir neorganinių dalių.

3. Cementas jau artimas kaului. Skiriasi nuo kaulo tuo, kad neturi savyje Gaverso lovėlių.

Dabar keletą žodžių apie minkštąsias danties daleles. Minkštąją danties dalį sudaro taip vadinamoji danties pulba arba minkštumas.

Pulbos spalva — aiškiai raudona arba rausva.

Ją sudaro, nervingas jungiamasis audinys.

Žodžiu, danties pulba ir yra tai, ką paprastai žmonės nervu vadina.

Dantis dalomas į tris dalis: 1) vainikėlį (viršūnėlę), 2) kaklelį ir 3) šaknį.

Vainikėlis — toji dalis, kuri matoma burnoje.

Šaknis — toji dalis, kuri yra žandė. Ją pamatom ištraukus dantį.

Kaklelis — toji vieta, kur baigiasi vainikėlis ir prasideda šaknis.

Dentinas sudaro danties pamatą. Vainikėlis apdengtas emale, o šaknis apdengta cementu.

Normalis dantų skaičius pas suaugusį 32, po 16 kiekviename žandė.

Ligi 6 metų vaikai turi taip vadinamus pieninius dantis, kurie iškrinta, o jų vietoje užauga kiti. Jų yra 20.

Dantys esti geltonos, geltonai baltos ir melsvai baltos spalvos. Reikia atminti, kad juo daugiau dantis turi kalkinių druskų, juo jis geltonesnis. Taip kad geltoni dantys — patys tvirtieji; o melsvai balti — patys silpnieji.

III.

Kodel dantys genda?

Svarbiausias mūsų dantų trūkumas, tai tas, kad jie, nežiūrint tai, kad juos gamta tokiomis tvirtais audiniais apdovanojo, visgi pūna. Pasidaro taip vadinamas danties akmenėlis (caries). Procesas yra tame, kad ant vainikėlio atsiranda maža juoda skylutė t. y. vos įžiūrimas emalės defektas. Ta skylutė eina platyn

tuojau prisimindavo Elenos žodžius. „...Pasilik toks, koks esi — doras, geras ir pasišventimo pilnas. Prižadėk kad sugrįši toks, koks išėjai“...

Vokiečiai ir bolševikai iš Lietuvos išvyti. Tik dar nuo mūsų lenkai užgrobę laikė mūsų krašto dalį.

Lietuvoj nurimo. Išėjus mūs žemė, po pirmų kovų del savo laisvės...

Tėvynės valkai rengėsi prie naujo darbo, bet seno tikslo — atvaduoti mūsų sostinę Vilnių.

Aprimus, Jonas Kriauna įstojo į Karo Mokyklą. Kad geriau patarnavus, savo žiniomis ir mokslu, Jonas mokyklėj mokėsi ir rengėsi užimti atsakomąją vadov vietą.

Kaip oras galingas, išskrido Jonas iš mokyklos. Išskrido aukštai, aukštai prie pat debesų, galingais sparnais — vidujinės pajėgos valdomas, svajonių lydymas... Buvo galingas, nes kilnių pasiryžimų buvo vedamas...

Išskrido iš mokyklos Vyčiai, pačiame kautynių

sūkury, ties mūsų sostine Vilniumi. Darbas atelty matėsi begalinis. Kriauna veržėsi į frontą.

Širvintų miestelį užėmė Želigovskio karluomenė. Mūsų dalis atsilaukė už Širvintos ūpės ir laukė tollimesnių įsakymų.

Leitenantas Kriauna, su savo būriu tik ką grįžo iš žvalgybos. Sėdėjo jis dabar, Vėsu kalme, pas vieną ūkininką seklyčioj, keikė šių dienų nepasisekimus. Ir kaip nekeikė: Želigovskio gaujos užėmė Širvintus; kartu ir jo gimtinę. Priešo raitininkai praspruko pro kairijį mūsų dalių sparną ir nubildėjo gilyn į Lietuvą. O jis čia sėdi ir neleidžia jo į kovą... Ko laukia vyresnieji vadai? Jis su savo būriu eiti Širvintų imti... Nepaimti, tai žūti... Taip mane Jonas. Taip mane ir daug kitų.

Naktį atėjo įsakymas. Ryti anksti rytą puli Širvintas. Jonui Kriaunai buvo įsakyta, su būriu joti žvalgybon. Jonas džiaugėsi, jam patiko duotas jam uždavins.

ir gilyn. Jei tas tęsiasi ilgiau, iš to pasidaro didelė skylė! Jon patenka ir pasilieka valgio gabalėliai, dantys bijo šalčio, rūkštaus, saldaus ir t.t. Procesas žengia priekin ir kada skylė pasiekia pulbą, dantys, valgant ar miegant pradeda baisiai skaudėti. Skauda per smilkinius, akis, ausis. Kartais rodosi, kad visi, o ne vienas dantis skauda.

Tokio skaudulio atsiradimas rodo, kad puvimas pasiekė pulbą ir jį užsidegė.

Toksai pataloginis stovis ir vadinamas pulbos uždegimu. Jei ir dabar negydysime danties, tai puvimas progresuoja.

Užsidegusi pulba apmiršta: pūvimo produktai išcina pro viršutinę skylę, uždega šaknies skraistę ir kaiminines dalis. Vėl prasideda didelis skaudėjimas, neleidžia paliesti danties, jis sutinsta, pasidaro kaulo smagenų, žando uždegimas ir t.t. Svarbiausias danties pūvimo kaltininkas yra rūkštys ir bakterijos. Jei mūsų dantys galėtų šitiem dviem faktoriam pasipriešinti, galima būtų tikrinti, kad neatsirastų nė vieno skaudamo danties.

Rūkštys, kurios naikina mūsų dantis yra, svarbiausia, mūsų valgių liekanų rūgimo vaisiai. Visiem žinoma, kad po valgio jo liekanos įlenda į plyšius tarp dantų. Šitos liekanos temperatūros ir bakterijų įtakoje pradeda pūti arba rūgti. Gi šito rūgimo vaisius ir bus pieno rūkštis. Šita rūkštis ir yra vyriausia mūsų dantų priešininkė.

Šita rūkštis gal nebūtų mums taip baisi, jei ją nepadėtų tam tikros sąlygos.

Priežastys šios: silpnas žandų kaulų išvystymas, netaisiklinga dantų augimo tvarka, emalės plyšimai, vaikų ligos: rachitas, skarlatina ir k. drėgnas klimatas, chroninės suaugusių ligos p. tifas, plaučių uždegimas, reumatizmas, podagra, sifilis ir t.t. Gydimasis geležies vaistais ir k. k.

Taip pat atsirandęs ant dantų taip vadinamas akmuo.

(Bus daugiau).

Dar saulei nepatekęs leitenantas Kriauna su savo buriu jojo jau geroškai kairiau Širvintų, per Drublenių kaimą. Širvintos, be maž, iš visų pusių mūsiškių apsuptos. Lenkai atkakliai gynėsi. Bet bijodami, kad visai nebūtų atkirsti nuo savųjų, žaibo greitumu išsinešdino iš Širvintų, palikdami visą turtą, ginklus ir belaisvius.

Kada Širvintos buvo visai mūsų rankose ir visas, paliktas lenkų, turtas buvo suimtas, duotas įsakymas mūsų dalims atsitraukti iš Širvintų į pirmą žūties pozicijas. Kriaunai toks įsakymas nepatiko. Bet apsvarstęs nusprendė, kad vis gi kitaip negalima. Reikia trauktis ne prieš varomiams, bet dėl tam tikrų susidėjusių aplinkybių.

Kova Jonui pakėlė ūpą, bet vis gi jis jautėsi ne taip, kaip kiltados po kautynių. Kas tai Jonui neramu buvo... Ir kur ramumas? Čia už kilometro, anapus Širvintų, Kazliškis—Elenos dvarelis. „Gal ji namie“, pamanė Jonas; jau dveji metai kaip nesimatė josiu.

Jonas užsėdo ant arklio pasikvietė būrininką ir

Ginkluotos Šiaurės Amerikos Jungtinių Valstybių pajėgos.

Armija.

Armija susideda iš:

- 1) Nuolatinės armijos
 - 2) Tautinės gvardijos
 - 3) Organizuoto rezervo arba ginkluotų žmonių.
- Nuolatinė armija komplikuojama verbavimu 7 metams, iš kurių 4 metai vėlavų tarnybos ir 4 metai atsargos.

Karo metu, visi piliečiai, galintieji nešioti ginklą nuo 18 ligi 44 metų amžiaus privalo eiti karo tarnybon ir iš jų sudaroma tautinė gvardija ir organizuotas rezervas.

Tautinė gvardija — tai milicija, kurios tarnautojai periodiniai šaukiami trumpoms sueigoms mokymui. Tautinė gvardija turi atatinamus etatus, bet karo metu gali būti pašaukta ir į sąjunginę kariuomenę. Paskutinio pasaulio karo metu 16 tautinės armijos divizijų buvo sujungta su nuolatine armija.

Organizuotos armijos rezervas dabar tik sudaromas. Pasak projekto jis susidės ir 4 milijonų žmonių, jo mobilizavimas užims keletą savaičių. Del pradžios manoma mobilizacijos metu sudaryti 27 rezervo pėstin. divizijų skaičiuojant nuo 76 ligi 104.

Taikos metu armijos prieky stovi Valstybės Karo Dalykų Sekretorius (Krašto Apsaugos Ministeris) ir prie jo karo tarnyba (nustatytas 1920 m. birželio 4 d. dekretu).

Karo tarybos pirmininkas — Valstybės karo dalykų sekretorius. Nariai: sekretoriaus pavaduotojas, Armijos Vadas ir Generalio Štabo Viršininkas.

Karo administracijos atžvilgiu Jungtinės Valstybės padalytos į 6 karo departamentus; be to dar yra Filipinų, Gavajų ir Panamos kanalo zonos departamentai.

Nuolatinės armijos skaičius: 1919 m. rugsėjo mėn. buvo 11.319 oficerių ir 221.527 kareivių ir buvo sudėta iš 64 pėstin. pulkų, 17 kavalerijos pulkų, 33 lauko artilerijos pulkų, 1 korpuso pakraščiu artilerijos ir 9 pionerių pulkų.

Ligi 1921 m. sausio 31 d. — 13.624 oficerių ir 238.432 kareivių. Iš to skaičiaus 628 oficerių ir 17.653 kareivių buvo ant Filipinų salų ir 574 oficerių

vieną kareivį — pasiuntinį.

— Būrininkas, veskite būrį į Vėsas, kur vakar stovėjome, o Tamsta, — tarė pasiuntinui, — jok su manim. Jonas pasuko arkį ir riščia nujojo į Kazliškį.

Prijojus Kazliškį, Jonui neramu pasidarė... Dvarely viskas netvarkoj. Klemas mėšlo ir šiukšlių pilnas, tvoros aplaužytos; viskas paniurę, purvina. Jonas skubiai įėjo į namą. Pirmas, ką sutiko Jonas, buvo senas bajoras, ponas Bistrėjus, Elenos tėvas, kuris balliai žiūrėjo į Joną.

— Ką, nepažįsti Tamsta... Nespėjo Jonas išarti šių žodžių, kaip p. Bistrėjus kibojo pas jį ant kaklo. Ilgai žiūrėjo Bistrėjus į savo krikšto sūnų.

Galų gale Bistrėjus paklausė:

— Iš kur? Kaip čia atsiradai? Kas taip atsimainęs? Kaip gyveni? — Ir daug dar būtų klausęs, jei Jonas būtų davęs laiko kalbėti. Ant greitujų, Jonas viską trumpai paaiškino ir pats su nekantrumu klausė:

— O kur kiti jūsų namiškiai? Kur Elena?

ir 15.106 kareivių okupuotoje Reino srityje (ligi 1922 m. kovo m. jų liks 126 oficerių ir 7.873 kareivių).

Senatas priėmė įstatymo projektą, kuriuo nuolatinės armijos sudėtis sumažinama ligi 150.000 žmonių, bet dėl neaiškios politinės padėties, įvykdymas atidėtas.

Skaičių sudėtis, karo laiko etatais: korpusas sudaro 79.996 žmonių, pėstin. divizija 19.384 žmonių, kavalerijos divizija 6.417 žmonių, artilerijos brigada—3.414 žmonių.

Taikos laiko etatai: pėstin. pulkas — 61 oficerių ir 1.521 kareivis ir dalijamas į 3 batalionus, 1 minosvaidžių kuopa, ryšių kuopa ir nerikiuotės kuopa. Batalionas sudėtas iš 3 fuzilierių kuopų, 1 kulkosvaidžių kuopos ir ryšių komandos.

Fuzilierių kuopa — 3 oficeriai ir 93 kareiv. Kulkosvaidžių kuopa — 3 ofic. ir 78 kareiv. Ryšių komanda—41 kareiv.

Artilerijos pulkas sudėtas iš 6 baterijų. Baterija iš 4 patrankų. Baterija iš 5 oficerių ir 126 kareiv. Kavalerijos pulkas sudėtas iš 3 grupių, iš kurių kiekviena dalijasi į 4 skyrius. Skyrius sudėtas iš 3 oficerių ir 70 kareivių.

Apginklavimas. Pėstija apginkluota magazino šautuvais „Springfield“ sistemos 03 pavyzd., 7,62 m.m. kalibro ir Maksimo ir Gočkio kulkosvaidžiais.

Kavalerija tokiais pat šautuvais, kalavijais ir automatiniais Kolto pistoletais. Artilerija apginkluota 75 m.m. patrankomis ir 155 m.m. gaubicomis.

Tautinė gvardija ligi 1921 m. sausio 31 d. vėlavų tarnyboje turėjo 3.345 oficerių ir 74.929 kareivių.

Oficerių atsargoje dabartiniu laiku skaitoma 66.060 žmonių.

Bendras mobilizuotųjų karo metu skaičius — 3.800.000 žmonių, kas sudaro 4,10% bendro gyventojų skaičiaus (91.972.000).

Laivynas.

Laivyno sudėtis.

	Pastatytų	Statomų
Viršdrednautų	9	3 (bus pab. 1923 m.)
Drednautų	12	
Linijos laivų I kl.	25	
Kovos kreisierių	8	6
Kreisierių I kl.	4	10 (bus pab. 1923 m.)
Kreisierių II kl.	4	10

Seno Bistrajaus kaktą susiraukė, galvą nuleido, taip žemai ant krūtinės, kad Jonas jo akių nė veldo nematė. Jonas nustebęs stovėjo.

— Kas tam seniui, amžinai gyvybės pilnam, energingam žmogui, pasidarė. Jonas padėjo ant pečių, seno Bistrajaus, ranką ir jau rengėsi pakartoti klausimą. Senis sunkiai atsiduso ir nepakėlęs galvos atsakė.

— Visi mirė...

— Mirė! Mirė... tarė Jonas ir kartodamos žodį „mirė“, it jo prasmės nesuprasdamas. Šaltis kratė Jono kūną. Staiga jis suriko.

— Mirė!.. Ir Elena mirė?

— Dar blogiau, sūnau, dar blogiau. Ji gėdą man padarė; man senam Bistrajui, gerbiama višos apylinkės žmonių... Aš tau negaliu visko pasakyti; širdį man skauda... Ir kas galėjo manyti, kad tokia protinga, tokia gera duktė, o taip save žemai vertinti ir su tuo prakeiktu lenku „choronžu“ pabėgti... Gėda... Aš daugiau kęsti negaliu...

	Pastatytų	Statomų
Kreislerių III kl.	15	
Eskadr. naikintojų	291	109
Monitorių	7	
Pavand. laivų	88	93

Dėl statomų dabar viršdrednautų „Indianos“ tipo galima duoti šiuos davinius: tonažas 45.000 tonų, ilgumas — 208 metrų, plotumas — 32 metrų, apginklavimas — 12 patrankų 406 m.m. keturiuose judamuose bokštuose, borto šarvas — 46 cm. turbinų pajėga 60.000 arkl. pajėgų, greitis 23 jūrų mylių per valandą.

Šie laivai praneš japonų statomus drednautus. Statomieji kovos kreiseriai turės 43.000 tonų ir garo turbinomis 100.000 arkl. pajėgų sieks greitumo 33¹/₄ jūrų mylių per valandą.

Laivų plotumas neleids jiems pereiti Panamos kanalo, dėl ko projektuojamas platesnio kanalo kasimas.

Laivynas sudėtas iš 114.772 žmonių, bet 1921 m. liepos mėn. 27 d. dekretu jis bus sumažintas ligi 100.000 žmonių, be oficerių.

K. Boleckis.

Karas ir Dailioji Literatūra.

Karas nešdamas su savim tūkstančiams žiaurią mirtį, badą, epidemijas ir šimtus įvairių kitų baisenybių yra, be abejo, didžiausia civilizuotos žmonijos dėmė. Nėra žmogaus, kuris nepajustų širdy kažkokio neramumo, net nusiminimo, sužinojęs, jog jo valstybė, ar kuri nors kaimynė pradėjo karą. Užtenka tik atsiminti tą ūpą, koks susidarė Lietuvoj ir visoj Europoj 1914 m. Rugpiučio mėnesy, kuomet prasidėjo šis didis pasaulio karas, kad tinkamai supratus, kaip žmonės jam reaguoja.

Iš senų senovės, kai tik gimė žmonių sąmonėj Etikos sąvokos geresniųjų humanistų pradėta rūpintis, kad kaip nors pašalinus karą iš tarptautinių konfliktų srities.

Tam tikslui Platonas savo „Politejoj“ ir tveria idealę teisingumo Valstybę, kuriai rišant tarptautinius klausimus nereikalinga būtų imtis karo priemonių, o užtektų vaduotis vien tik teisingumu. Viduriniuose amžiuose katalikų bažnyčia, siekianti Universalės Valstybės, kad kiek nors nutildžius nuolatinės kovas

Senio veldais ašaros riedėjo. Žila galva dar žemiau nusviro.

— Likau vienas, senis be jėgų ir be duonos. Priedan visiems vargams gėda, kurios niekasiš manogi-minės nepatyrė.

Jonas sustingęs stovėjo, žiūrėdamas į žilą senelio galvą. Širdį kas kart labiau skaudėjo. Dvasios krūtinėje jam stigo.

— Ar tai gali būti... Blogiau negu mirė.— Mane Jonas...—Kur jos žodžiai, tie gražūs kilnūs žodžiai, kurie man vadovavo... Mano idealas — Elena... O dabar kas? Nusivilimas. Kur mano kelio žvaigždė, kurią aš sekiau?—Jonui baugu net pasidarė. Krūtinėj tuščia, šalta ir skaudu...—Bėgti iš čia, bėgti—pamane Jonas; pažvelgė į senį, kuris stovėjo nejudėdamas, galvą nuleidęs. Jonas prisitartino prie seno Bistrajaus paėmė už abiejų rankų ir tarė kurčiu balsu.

— Tamsta nurimk; gyvenimas buvo kartus ir bus... Tamsta gėda, man užvilimas mano švenčiausioje svajonėje. Tamsta nustojai dukters, o aš galiu ir daugiau...—Balgė Jonas, suspaudė rankas seniui

vedamas feodalų, išleisdžia tam tikrą—vadinamą „Frenka Dei“, kuria draudžia tam tikrose dienose kariauti. Naujesniųjų gi amžių pacifistai tam tikslui šaukia visą eilę konferencijų, iš kurių pažymėtinos dvi Haagos 1899-tųjų ir 1907-tųjų m., paruošusios karo teisinę, kurios didžiai sušvelnino tą patį karą.

Ir jeigu karas, nežiūrint visų tų pacifistų pastangų jį pašalinti vis dar tebeegzistuoja, tai tik kaip žiauri „kova dėl būvio“, kaip „Malum necessarium“.

Bet štai, kiekvienas iš mūsų jaučia savo širdį valandėlei smarkčiau plakant, kada istorijos skiltyse susiduria su garsiais karais, kuriuos vedė savo laisvei ginti Ellada prieš milžinus — Persiją bei Makedoniją. Kiekvienas nors jis būtų ir didžiausias pacifistas jaučia savo širdy didžiausios užuojautos ir simpatijos tiems graikų karžygiams - nugalėtojams ties Maratonu bei Salaminu.

Ir todėl matom, jog tas pats karas, kuris mums teikia tiek įvairių baisenybių, jos turi kažko tokio, kas judina mūsų jausmų stygas ir yra net dailiosios literatūros poezijos objektas.

Ir ištikrųjų beveik visų didžiausių poemų bei epopėjų, kurios pasaulinės literatūros parnase užima pirmas vietas, branduolius sudaro įvairių karo veiksmų, bei atskirų karžygių aprašymai.

Taip, Indų „Mahabharata“ bei „Ramcyana“ be aukštesnės dar dailės vaizduoja atskirų žmonių kovas. Gi garsus Trojos karas ir jo žymiausių dalyvių, tokių karžygių kaip: Achilio, Hektoriaus bei Agamemnono veiksmai sudarė siužetus didžiausiems Graikijos bei visos žmonijos veikalams, kaip Homero „Iliada“ ir „Odiseja“, kurie dar ilgiems amžiams judins mūsų sielos stygas ir teks estetinio patenkinimo. Apie karą dainuoja taipgi ir „Nibelungenlied“ bei „Rolandas“. „Nėra karo be dainos—sako didis rusų rašytojas Tolstojus. Ir kur tik karas yra yra vedamas skaudžiamos tautos laisvei ginti, ten gimsta ir giesmė, kurioj pasilieka gyvi vėlesnioms kartoms visų tų karžygių tipai, kurie pirmi pastatė priešams savo galingas krūtines.

Ir todėl mums Lietuviams vedant sunkią kovą dėl laisvės nereikia nusiminti, nes su mumis yra galinga daina kuri, anot Mičkevičiaus, visuomet padės mums apgalvoti priešus. Vėlesnios gi kartos be abejo, apdainuos ta mūsų karžygių būrelį, kuris apsišarvavęs karšta tėvynės ir jos laisvės meile nuveikė 1920 m. ties Širvintais bei Giedraičias Lenkus. **Bičverg.**

Laimingieji, kuriems neteko apie didįjį karą girdėti.

Anglų garlaivis, kaip rašė New-Jork'o dienraštis, plaukė iš Japonijos į Ameriką — San-Francisko.

Priešingam vėjui ištikus garlaivis turėjo pasisukti iš kelio ir dėl tirštų rūkų priverstas buvo sustoti prie vienos iš mažųjų Ramaus Okeano salų, apie tūkstantį mylių nuo San Francisko.

Keli šimtai rusų emigrantų šeimynų palaikančių savo gyvenimą žemdirbyste ir ir amatininkavimu, buvo vieninteliai atitolintos salos gyventojai.

Reti svečiai buvo priimti džiaugsmo ašaromis. Jų džiaugsmams nebuvo galo, nes per septynerius metus nė vienas garlaivis neaplankė tos salos, kuri buvo toli nuo svarbiųjų komunikacijos kelių. Tūkstantais klausimų uždavinėjo jie ateiviams, vaišindami juos jų tarpe negirdėtu vaišingumu.

Bet jų džiaugsmas virto širdį draskančiu nusistebėjimu, kada išgirdo, kokios baisios tragedijos vystėsi tuo laiku pasauly.

Ramūs, darbštūs žmonės su išgąščiu klausėsi pasakojimų apie tą baisų karą, kuriame senoji Europa paplūdo kraujais, o milijonai žmonių lavonų apdengė milžiniškus Europos frontų kovos laukus.

Išspradžių jie nenorėjo tikėti baisiems jūrininkų pasakojimams.

Netikėjo, jog Europos kultūros žmonės galėtų penkerius metus tęsti kruvinas kovas nepasigallėdami milijonų nekaltų žmonių, metamų į audringą patrankų ir kulkosvaldžių liepsną.

Negirdėjo jie visai apie tą, kas darėsi visame pasaulyje paskutiniiais septyniariais metais. Milžiniška audra ir karo gaisras, kuris savo liepsna apėmė visą pasaulį, nepalietė mažos, kaip rojus ramios ir nežinančios vargo salos.

Kaip Graikijos mitų laimės salų gyventojai, taip ir jie gyveno metal po metų savo kasdieniniu darbu, nežinodami pasaulio audrų ir nieko nejausdami Europos pervartų.

Laiminga žmonių meilė, draugingi pasilinksmimai, tarpusavis šeimynų laikymasis tai buvo visas vidujinis salos gyventojų pasaulis.

Su ašaromis akyse jie klausėsi istorijos paskutinių septynerių metų pasaulio — ateivių jūrininkų pasako-

išbėgo į klemą. Išoko į baltą, pentiniais arklį suspaudė, taip smarkiai su įnirtimu, kad arklis pietu pašokęs, kaip viesulas išnešė Joną iš Kazliškių dvarelio ir nudundėjo į Širvintas.

Arklis skrido, kaip viesulas. Debesis dulkių kilo į padanges, vėjas pro jį ūžė, švilpė. Kareivis pasiuntinys toli paliko; jo arklis nespėjo su Jonu lektit.

Jono mintys blaškėsi, jis nieko negalvojo. Jo akys tai žaibus metė, tai ašarojo; bet Jonas verkė nemokėjo. Žūtį šią valandą Jonas sutiktų, kad nematytų juodo pasaulio.

Arklis kriokė, kelias dundėjo, dulkių debesys į padangės kilo, Jonas skrido... Jis sielos ramybę pavytį norėjo...

Arklis, bėgimu nukankintas, lėtai pradėjo. Jonas nematė kur jojo; arklis, į seną vietą pats kelią rado ir jau žingsniu visas putojas per Vėsus kalmo žingsniavo.

— Jonai, pas mus!.. Švęsim mūsų nugalėjimą, o tu prie Širvintiškių didvyrių priskaitytas. Užtek, kal-

bėjo pamatęs Joną. Jo draugas Žvainys.

Jonas pabudo, kaip iš miego. Nieko negalvodamas, arklį sulaukė, nusėdo. Sviruodamas nuėjo pasulį Žvainį į triobą, kur puotos balsai girdėjos.

— Jonasi Jonasi! Valio Jonasi!—suriko visi esantieji triboj.—Su mumis gerk ir švęsk šios dienos darbus.

Klegesys nurimo, nes visi pamatė Jone nepaprastą akis ir liūdną, ligi šiol niekam nematomą, veido išraišką.

Geriu,—tvirtu įniršusiu balsu kalbėjo Jonas, geriu už šios dienos jūsų pasisekimą, už jūsų sveikatą. Geriu už gimtinės atvaduotus laukus. Geriu už atėinančių kautynių laimę.

Jonas išgėrė savo taurę ir vėl ją pripylė. Visi žiūrėjo nustebę į Joną, nes pirmą kartą jis taip gėrė.

Pokylis baigėsi. Jonas išėjo iš triobos ir vėl eiti gulti, nužingsniavo lėtu žingsniu Širvintos link.

Jonui nuo svaiginančių gėrų, galva buvo sunki kaip švino ir sukosi. Jis nieko dabar nemanė. Vis-

imų apie Rusijos nelaimės ir pasaulio komunizmo tragediją, kuri paveikė į juos kaip perkūno trenksmas. Jų ramios širdys, pilnos atvirumo dabar jau nenusiramins taip greitai.

Pamatę naują gyvenimo vaizdą džiaugėsi turėdami ramų kampelį, kurį istorijos atsitikimų likimas pamiršo, Laimingai
V. Daunora.

Lačplesis.

Tokiu vardu pavadintas Latvijos karinis ordenas (ženklas).

Lačplesis — latvių tautos padavimų didvyris. Jis, dar kūdekeliu būdamas, rastas prie miškos krūtinės, turėjęs lokio ausis, o tose ausyse visa jo pajėga buvo; kovojęs su vokiečiais atėjūnais; vaizduojamas kaip labai galingas, sąžiningas, nors kiek nerangus, tačiau labai ištikimas.

Šio latvių tautos pasakingo didvyrio ordenas įsteigtas 1919 m. lapkričio 11 dieną, kai Bermontas buvo nublokštas iš Rygos į Torenbergą. Ordenas turi tris laipsnius. Šiuo tarpu tedalijamas trečiasis laipsnis. Šis laipsnis turi balto kryžiaus pavidalą su kalavijais nešiojamas su tautinių spalvų kaspinėliu: 4 balti rėželiai ir 3 raudoni.

Ordenas duodamas tik pasizymėjusiems kautynėse, pasiremiant Steigiamojo Seimo priimtu statutu. Yra ordeno Taryba, kuri vadovauja ordeno reikalams ir sprendžia, kam Lačplesio ordenas gali būti duotas. Šią Tarybą sudaro: pirmininkas—Steigiamojo susirinkimo pirmininkas Čakste; nariai—Steigiamojo Susirinkimo nariai: Goldmanis, Kasparsons, Nonacis, Celms (ordeno kavaliereus), Rainis, Gallits, (ordeno kav.), Rubuls ir tam tikri, paskirti iš kariuomenės senesni ordeno kavalieriai — gener. Radziņš, gener. Penikis, pulkininkai Apinis, Dankers ir Janson, ir pulk. leit. Purinš.

Lig šio laiko yra paskirtas ordeno III laipsnis 456 asmenims. Jų tarpe randasi: 13 Estijos karių, kurie pasizymėjo vaduodami Šiaurinę Latviją; 1 lietuvis, leit. Pupeika (dabar Lietuvos kariuomenėje) ir 1 moteris, Lina Čanka, kuri dar caro laikais tarnavo latvių šaulių pulke (kaprolo laips.). Ordenais apdovanoti ir pasizymėję buvusių 1915, 16 ir 17 m. latvių šaulių pulkų kariai.

kas užmiršta, jam rodėsi, kad jis tik vienui vienas pasauly gyvena.

Neapsakoma Širvintos pakrančių ramybė suteikė Jonui ramybės, atgalvino mintį ir jis pasijuto kaip kitam pasauly. Ramus, vėsus oras padėjo Jonui greit išsipagirti, nors galva ir sunki dar buvo, bet au viską galėjo suvokti.

Jonas sustojo ejęs.

Ilgai stovėjo vietoj. Galva sviro žemyn. Rodos, kad jis užmigti norėjo. Staiga pakėlė galvą.—Baltys tas, kas mirti bijo,—ištare per suspaustus dantis Jonas — bet dar didesnis baltys, kas bijo gyventi, atsiliepė iš sielos gilumos, Jonui, nežinomas balsas.

— Gyvesimel — Suspaudęs kumštį ištare Jonas, staiga apsisuko ir sparčiu žingsniu nužingsniavo į savo butą.

Gaidžiai jau pragydo, rytuos dangus raudonavo, kada Jonas gulė patalan pasiryžęs «gyventi».

Ordeno šventė (lapkričio 11 dieną) iškilmingai apvaikščiujama, Valstybės Prezidentui ir Ministerių Kabinetai dalyvaujant. Tą dieną iškilmingai apdovanojami ir priimami nauji ordeno kavalieriai*).

J. L. tla.

Kieno kaltė?

Daugelis žmonių nusiskundžia, kad mūsų kareiviai yra apsileidę, apšepę, atrodo nedisciplinuoti. Sakoma, ar gi lietuvių neišsigali kareivių aptaisyti, jų prižiūrėti?

Tas pastebėjimas, žinoma, labai teisingas. Daug kareivių maišosi, nuolat vaikšto, iš pažiūros būtų vyrų tinkami, bet jokios karinės išvaizdos juose nematyti. Plaukais apaugę, milinės susmukę, nesusijusę, kelnės sudrįskę, batai išklaipyti, kepurės taip pat. Dievai žino, kokios formos išgalvotos, kaip lepšę užsidėję; iš šalies žiūrint atrodo apsileidę, tinginiai, kaip miškiniai. Labai gaila į tokiuos žiūrint. Neabejoju, kad ir ne vienas svetimtautis pamatęs sakys, jog nedisciplinuoti, aplėisti kareiviai.

Klausimas, kieno tai kaltė?

Kiekvienas, man rodos, atsakys, jog tai vadų, viršūninkų kaltė, ne kieno kito. Labai aiškiai matyti, kad jie nesirūpina kareiviais.

Ar gi gali geras vadas išleisti kareivį miestan ar sodžiuon keliauti po žmones visą nudrįskusį, apšepusį? Ar gali išleisti išdrįskusiu klynų, sudraskitais batais? Ar gi negalėtų jų priversti visa tai pataisyti, kad būtų švarūs? Čia kaip tik pačių vadų didžiulė kaltė, kad jie duoda net svetimiems žmonėms pasityčioti iš mūsų kareivių. Bet, rodos, vadai turėtų suprasti, jog jei pasityčioja iš mūsų kareivio, kartu ir iš visos tautos. O nekultūringų mūsų kareivių, kurie beveik visi analfabetai, nekaltins, bet vadus už neprižiūrėjimą. Tas yra be galo negražu, gėda mums patiems.

Ar negalėtų vyriausybė įsakyti nešioti kareiviams nustatytą uniformą, o vadams vykdyti tą įsakymą, priversti kareivius nešioti priimtą lietuvių kariuomenės uniformą, ne kaip kad dabar. Kas tik kokią sumanė, kokia patinka pasisiuva rusų, vokiečių ar prancūzų uniformos kepurės; visokių spalvų medžiagos, įlenktais į kaktą snapeliais; vienos dalies visokios

* Šių žinių šiam rašiniui maloniai suteikė buv. „Latvijas Kareivja“ dabar „Latvija“ bendradarbis p. J. Oriņns.

Jonas daugiau negyveno Idėjos gyvenimu. Jei ir ėjo į kovą drąsliau negu pirma, tai ne pasišventimo vedamas, bet sau galo ieškodamas. Po kovos su draugais užė, gėrė norėdamas užsimiršti ir gyventi, kaip daug kitų gyveno, o ne snausti apsiblausęs, kaip davatka prie bažnyčios, vasaros kaitroj.

Dabar Jonas ir atsargoj nenuobodžlavo. Pramongų buvo pakankamai tik reikėjo noro. O prie gerų draugų, jei noro ir nebūdavo, greit atsirasdavo, užė Jonas ne blogiau už kitus, bet linksmas nebuvo.

Draugai Jono nesuprato. Pažįstami sakydavo — Tai jau karys ligi gyvo kaulo iš Jono pasidarė. Juk kitaip ir negalėjo būti; karių visų tokia ypatybė.

Jonas pažįstamų kalbų klausė, bet nieko neatšakydavo, tik jo lūpas skaudžia šypsena dengė. Jis nekalbėjo. Skausmą, kurio ir pats gerai nesuprato, savyje slėpė.

Skrudė.

spalvos lankėlais, sulankstytos žvaigždutės. Iš gražios, apskritos kareivio ženklo žvaigždutės, sulenkę padaro pailgą rusų formą, arba ketvirtotą, kaip kas išmano sudarko uniformą—vadai nemato.

Paėmė mundurą iš sandėlio, turintieji šiek tiek pinigų persisuiva civile forma, visai nepanašia į karinę, o kurie neturi pinigų, netik jo nelaiko, negerbia, bet prakiurus kur, niekad nesistengia užsilopyti, nors siuvėjai ir yra kuopose, laukia naujo. Taip ir vaikšto lyg apsismalavę.

Gavę kelnes geras, patogias rikiuotėje, bežiūrint persisuiva į „galifė“ taip aptemptas, jog susilenkus kiek, sutrūksta, ir vėl dejuoja neturį. O neparsisuivę liai visai apsileidę nusmukusiomis vaikšto, jėl bintus turi, tai apsuka kokius du sykiu ant išklypusių batų ir vaikšto. Batalai — niekad kito nevalomi; vakso neišduoda, iš savęs neįstengia nusipirkti.

Milines užsivelka, visas sudarkytas, nesusitvarko, jėl dar sugalvoja diržu šiaip taip prikabina, ir gerai, jie tikros pareigos nežino susijuosti, viską pasitaisyti (Aš, šinoma, nekalbu apie tuos, kuriems išduoti Lietuvoj dirbtos medžiagos drabužiai, kurių nespėja lopyti, visi išsileidžia, sutrūksta, be galo netvirta).

Kiekvienoj dalyje, rodos, yra kirpėjas, turėtų vadai prispirti nusikirpti, kaip kultūringų tautų kareiviai, kad neapaugtų plaukais, barzda, kaip laukinis. Nesunku, rodos, vadams tat prižiūrėti, kad kareiviai būtų visai tvarkoj, neišsimanytų jokių atskirų, kaip kam patinka formų, kad neatrodytų tarptautine kariuomenė. Tik reikia turėti noro atminti savo pareigas, juk tam pastatyti vadai. Turint tokią saujelę kariuomenės, labai reikia prižiūrėti, o pas mus—atžagariai.

Paskui, kareivinėse švarumo labai trūksta, nukenčia kareivių sveikata, dūmų, dulkių pilna. Kur neatbuks gyvenimas, kiekvienam pasidaro kalėjimas.

O rusiški keiksmi, taip įsivyravę, kad, rodos, visai nebe lietuvių kariuomenė.

Paskui, nė kiek neaiškinama, kaip elgtis išėjus už kareivinės sienų. Pavyzdžiui važiuojant traukiniu, kur važiuoja ir kitų tautų žmonės, žiūri, domisi, kas do kareiviai, žiūri jų pasielgimo.

Savam piliečiui šiaip be taip: jis pripratęs. Bet kaip svetimiams? Nepasigaili ir apie valdžia paplepėti, papelkti — šiurpas ima klausant. Tačiau nepamokysi, nepasakysi, jog negražu, verčiau neužkabink. Žinoma, ne visi tokie, perdaug liūdna būtų.

Visa tat turėtų vadai atlikti, pasirūpinti savo valdiniais.

Jei bus viskas gerai, jie patys džiaugsis ir kariuomenę, nors turėsime nedidelę, bet tvirtą, Tuomet nesakytume, jog vokiečių kareiviai atrodo karingi; reikia imti jų pavyzdys, kad lietuvių kariuomenė turėtų būti pavyzdinga. Mes nesistenkime atsisakinėti, jog šviežiakuriai, neseniai gyvuojame, neturime ko reikia, tik tretį metai. Vis atidėlioja, sako, palauk, už kokios dešimties metų. Labai menkas toks pasiaiškinimas. Čia ir dabar daug kas galima, tik prie gerų norų. Ko negalima, niekas nereikalauja. Esant gerų norų, bus tai visa pašalinta.

Alpys.

KARO ŽINIOS.

Italijos armija.

Principe Italijoje nuspręsta sumažinti karo tarnybos laiką po vėliavomis pėstinijoje ligi 9 mėnesių, artilerijoje iki 12 mėn., kavalerijoje pasilieka dvejų metų tarnyba. Bet ligi bus įvesta karo prirengimas prieš šaukiant laikinai palikta pirmutinė dvejų metų karo tarnyba.

Smulkesnių žynių apie būsimą Italijos armiją bus galima gauti „Kario“ Nr. 34 iš 24/1 R. Z. straipsny.

Kaip Italijos armijos organizacija, taip ir rikiuotės dalių skaičius po karo pasikeitė, ką matome iš lentelės.

	Pėst. pulkų	Granat. pulkų	Bersalierių pulkų	Alpių šaulių pulkų	Kavalerijos pulkų	Lauko artl. pulkų	Tvirt. artl. pulkų	Pakrančių artl. pulkų	Inžinerijos pulkų	Karabinierių legion.
1914 metais .	96	—	12	8	29	36	10	3	6	12
1921 metais .	102	2	12	9	12	žinių nėra.				

Tokiu būdu pėstininkų pulkų skaičius padidėjo, o kavalerija sumažinta daugiau kaip dvigubai.

Bendras armijos skaičius paliko tas pats ir siekia 300 tūkstančių žmonių.

Prieš karą visos ginkluotos pajėgos dalijosi į 12 armijos korpusų, dabar tokių 10.

1920 m. balandžio 20 d. dekretu nustatyta tokia pėstinijos ir kavalerijos organizacija.

Pėstinijos organizacija.

Pėstininkų ir grenadierų pulkai suvedami po du į brigadą, 6 bersalierių pulkai suvedami į vieną brigadą.

Brigados štabas sudėtas iš brigados generolo, vyresniojo karininko ir jaunesniojo karininko.

Pulkas susideda iš štabo, trijų batalionų ir depo. Batalionas susideda iš štabo, 3 kuopų, kulksvaidžių kuopą ir sapierių būrio.

Kuopa susideda iš 3 būrių, kiekvienas būrys iš 3 skyrių. Taikos laiko pulko sudėtis: 46 oficeriai, 47 psoficieriai ir 893 kareiviai.

Kavalerijos organizacija.

12 pulkų suvesti po tris į 4 brigadas ir visi kartu sudaro vieną diviziją.

Pulkas susideda iš štabo, eskadronų ir depo. Kiekvieni du eskadronai suvesfi į grupes.

Pulko sudėtis matoma iš lentelės.

	Oficerių.	Kareivių.	Karin.	Raft.	Curgol.	Vežimų.	Moto.	Dviraičių.
Pulko štabas ir depo	7	60	14	14	6	2	2	4
Grupės štabas . . .	2	12	4	6	3	1	—	2
Eskadronas	4	122	8	100	6	2	—	2
Iš viso pulke		572	54	426	36	12	2	16

K. Boleckis.

KARIUOMENĖS KRONIKA

Karių avalinės siuvykla.

Jeinu. Erdvame požemio kambary, vidury asios stovi žemas stalas, o apie jį susėdę keletas žmonių, su įvairiais įrankiais bei apavo reikmenimis rankose. Kalbasi jie tarp savęs ne tai lenkiškai, ne tai rusiškai — tik jau nelietuviškai. Prie sienos ant lentynų prikrauta įvairios odos medžiagos, kurią dėsto ir skirsto koks tai juodai apsitaisęs batuotas asmuo.

Priėjęs, klausiu jo — ar galima užsisakyti batal. Jis lėta pakelia galvą nuo darbo ir žiūrėdamas į mane lyg į marso gyventoją, purtydamas galvą bambtelėjo: „Ne ponimajul! Gavarite, pažalūista, parusk!“

Ir taip savo gimtoji šaly, savo „karių“ įstaigoj buvau priverstas kalbėti svetima kalba, nes batai man buvo būtina reikalingi.

Ar negalėtų mūsų įstaigose gauti darbo lietuviai, o ne įvairūs atplūdėliai, kad bent čia žmogus galėtų jaustis Lietuvoj esąs, o ne Azijoje. Statkus.

ŽINIOS

Lietuvoje.

— **Hymanso projektas atmetamas.** Penktadienio posėdyje Ministerių Kabinetas baigė savo ilgas diskusijas dėl Tautų Sąjungos pasiulytojo Ženevoj š. m. rugsėjo 20 d. ir rugsėjo 14 d. Tautų Sąjungos Plenumo paremto p. Hymanso projekto Lietuvių Lenkų ginčui išrišti ir pripažino jį nepriimtiniu.

— **Skandinavų draugingumas.** Lietuvos Pasiuntinybės Kopenhagoi rūpesniu, tarptautinė studentų draugija paaukojo Lietuvos studentams 500 dolerių.

Lietuvos pasiuntinio Kopenhagoje sveikinamas norvegų prof. Fritjof Nansen dėl 60 metų sukaktuvių pareiškė lietuviams širdingos padėkos, taip pat Georg Brandes, garsusis kritikas, dėkojo 70 metų sukaktuvėms sveikinamas, ir pareiškė savo draugingus Lietuvai jausmus. Jis mūsų rašytojo p. Savickio knygos žangoje aiškiai ir griežtai pareiškė, kad Vilnių Lietuvai gražinanti būtų padarytas teisybės aktas.

— **Naujas laikraštis.** Nuo š. m. gruodžio 1 d. Kaune pradėjo eiti naujas lenkų kalba savaitinis laikraštis „Nowiny“ (Naujienos). Redaktorius ir leidėjas St. Seimo narys Petras Ruseckas.

— **Brangumas provincijoje.** Panevėžyje produktų kainos 20% aukštesnės kaip Kaune, o Šiauliuose 10%.

— **Ruošiama sumažinti smuklių ir traktierių skaičius.** Paskutiniame Kauno m. Tarybos posėdy priimta sumažinti lig 100 smuklių ir traktierių.

— **P. Galvanausko pavaduotojas.** Kaip manoma Valdžios sferose, p. Galvanauskui sergant, jo pareigas eisias p. ministeris pirmininkas Dr. Grinius.

— **Vilniaus klausimo sprendimo laukiant.** Seimo ir politikos sferose manoma, jog Vilniaus klausimas bus greitai išrištas.

— **Įspėjimas visuomenei.** Patiria, kad įvairiuose Lietuvos kraštuose blogos valios asmenys skleidžia nepamatuotų gandų, kad netrukus bus išleisti Lietuvos pinigai, o dabartiniai pinigai (ostmarkės ir ostrublai) visai nustosią savo vertės.

Pillečiai, patikėdami tiems gandams, stengiasi pinigų išleisti, brangiai supirkinėdami kokias nors prekes ir tuo darydami sau žalą.

Šiam klausimui išaiškinti, Finansų Prekybos ir Pramonės Ministerija praneša, kad ruošiama išleisti savo pinigai, bet ostmarkės ir ostrublai bus išdinėse keičiami į naujus pinigus be jokios žalos ostmarkių savininkams.

— **Linų kontrabanda Eržvilke vėl atgijo.** Neseniai buvo suimti du stambūs ūkininkai slaptai gabenant linus per sieną. Du vežimai su linais ir keturi geri arkliai konfiskuoti.

Tas pat pastebima ir Tilžėje (linų kontrabanda) kur linų pūdai mokama lig 1500 auks.

— **Kauno arklių tramvajaus pravažiavimo bižetų kaina nuo gruodžio 1 d. pakelta.** Bižetai Stotis — Rotušė kainuoja 3 auks., Stotis — Soboras 1 auks. 50 sk.

— **Sportinė čiužykla.** Liet. Fiz. Lav. Sąjunga atidarė sportinę čiužyklą Nemuno uoste, Daukanto g. gale. Čiužyklos atidengimas dūdų orkestrui griežiant bus šiandien gruodžio 8 d.

— **Netikri pinigai.** Fin. Prek. ir Pram. Ministerija praneša, kad apyvartoje pasirodę netikri 1000 ostmarkių banknotų. Atskirti juos nuo tikrųjų galima iš šių žymių: 1. Netikros 1000 ostmarkės neturi jokių vandeninių žymių. 2. Viduryje numery turi neaiškų, žvaigždę su žalia viduryje kita žvaigždute, kuomet tikrosios turi aiškų žvaigždutę su viduryje ką tik žalsva žvaigždute. 3. Netikros 1000 ostmarkės visas marginys ir visi pagražinimai stambūs ir neryškūs, kuomet tikrųjų 1000 ostmarkių visas marginys smulkus, ryškus ir gražus.

Iš Vilniečių gyvenimo.

— **Lenkų kariuomenės kareiviai.** Galčiūnų sod. Gervečių par. gyventoja našlė Lavrinavičienė padavė Vilniaus vyriausybei skundą, kad paimtas kariuomenėn jos sūnus, kuris esąs kurčias ir nebylys, prašydama kuo greičiausiai jį paleisti, nes ūkio darbus jis galės šiaip taip atlikti ir namie jai bus naudingas. Prie skundo pridėta sodžiaus nutarimas su 45 parašais ir vietos klebono liudymas, kad paimtasis į kariuomenę negali eiti išpažinties, nes su juo negalima susikalbėti. (Vilnietis)

— **Vilnius neteko Lenkų valdžios paspirties.** Vilniaus miesto pirmininkas p. Bankovskis pranešė, kad jis iš tikrų šaltinių sužinojęs, jog valdžia nebeskolins miestui pinigų ir teks patiens toliau manytis. (Vilnietis)

— **Gudų spaudos persekiojimas.** Gudų spaudos krikšč.-demokr. laikraštis „Krynica“ uždarytas neprėžtam laikui ir nubaustas 10.000 lenkų markėmis. (Vilnietis)

— **Lietuvių vakaras.** Vilniuje neseniai įvyko lietuvių vakaras. Koncertinė dalis visiems patiko. Publikos buvo pilnutėlė salė. (Vilnietis)

— **Vilniaus Seimo reikalai.** Rinkimų darbams tvarkyti vidurinėje Lietuvoje, Lydos ir Braslovo apskrityse bus sudarytas generalis sekretariatas Zabiežovskiu pirmininkaujant. Dabartinis vyresnysis komisaras Lučinskis tvarkys rinkimus Vidurinėj Lietuvoj, o Zabiežovskis Lydos ir Braslovo apskrityse.

Lapkričio 22 d. paskelbtas generolo Želigovskio dekretas, skirias Meištaivių Laikin. Vald. Komisijos pirmininku, o Mokšeckį pirminin. pavaduotoju.

— **Ar dalyvaus Vilniaus seime žydai ir gudai?** „Gazeta Krajowa“ straipsny apie Vilniaus seimą rašo, kad dabartinio momento rimtumas privers žydus ir gudus dalyvauti rinkimuose, nes dabartinė tarptautinė padėtis esant tokia, kad ar jie dalyvaus ar ne Vilniaus seimas nuo to nenukentėsias.

— **Vilniaus seimas.** Gen. Želigovskio paskelbtu dekretu šaukiamas 1922 m. sausio mėn. 8 d. Rinkimų statutas ruošiamas ir greitai laikų žada būti paskelbtas.

— **Kas tai yra A. Meištaivičius?** „Robotnik“ įdėjo Niedzialkovskio straipsnį kuriame šiaip karakterizuoja Meištaivičių: tai kraštutinis reakcininkas, turtingas Kaunijos dvarininkas, monarkininkas, svetimas visiems demokratiniams tikslams, žemės reformos ir darbininkų priešas buvo ir bus dešiniųjų šulas. Politiniu atžvilgiu, prieš karą buvo karštas susitarimų šalininkas, įžymaus kelių dešimčių lenkų dvarininkų dalyvavimo iškelmėse, atidarant Katrii II paminklą Vilniuje. Būdamas rusų valst. tarybos narys, manifestavęs karo pradžioje savo „vienopoddanstvo“. Iškisus 1917 m.

revoliucijai ėmė laikytis prūsų orientuotės ir pasilieka tokiu pat lig 1918 m. Vėliau nedalyvavo politikoje. Dabar jis pakeltas iš užmiršties ir pavesta jam Vilniaus sritį valdyti, jos demokratinio apsisprendimo angoj.

Iš Klaipėdos krašto.

— Lietuvos dvarininkų nauja gūšta. Klaipe da virto Lietuvos lenkų dvarininkų prieglauda, kur jie gauna prancūzų vizas ir per Dancigą vyksta Varšuvon.

Dvarininkai gyvendami Lenkijoje ir neturėdami teisės Lietuvos pasiekti per Klaipėdą turi puikiausius ryšius aplankydami net savo dvarus.

Lietuva ir užsienis.

— Buvusį Valst. Tarybos pirmininką St. Šilingą, kurs buvo lenkų kalėjime, paleido. Areštuotas Vilniuje š. m. rugpiūčio m. 24 d. p. Stasys Šilingas, nuvyko ten pasižiūrėti ten savo palikto buto su visu turtu ir atsivežti kai kurių daiktų savo šeimynai gyvenančiai Kaune; nežiūrint visų protestų ir skundų Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijai, pralaikė Lenkai jį lig šiol Vilniaus Lūkiškių kalėjime del atvykimą buk tai be leidimo į Lenkų okupuotąją teritoriją politiniais tikslais. Vyriausybės atstovo prie Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos Igno Jonyno pranešimu, lapkričio 28 d. atvežtas automobiliu į Sirvintus ir atiduotas vietos milicijos vadui, kad pastarasis pasirūpintų pasiųsti p. Šilingą Kaunan.

— Mūsų atstovas Olandams. Jonas Aukštuo- lis, Lietuvos Atstovas Olandijoje š. m. lapkričio 29 d. išvažiavo į Hagą.

— Suomų konsulas Lietuvai. Suomų konsulu į Kauną paskirtas direktorius Vacinoe Aarnio iš Elsinkų.

— Garvežiai ir vagonai iš Rusijos. Lig šio iš Rusijos priimta 29 garvežiai. Iš jų 27 pasiųsti į Rygą. Iš viso kol kas gauta 17 garvežių. Vagonų priėmimas manomą greitu laiku prasidės.

— Naujas Amerikos Raudonojo Kryžiaus atstovas. Į Kauną atvyko su dviem A. R. K. gydytojais ir Vyriausiuoju Raudonojo Kryžiaus atstovu Pabaltijurio Valstybėms, naujasis Amerikos Raudonojo kryžiaus atstovas Lietuvai.

Užsieny.

— Ko ir kiek įvežta į Rusiją. Nuo š. m. pradžios lig spalio mėn. į Sov. Rusiją įvežta 35.586.900 pūdų krovinių, kurių 12.000.000 pūdų maisto produktų, 11.500.000 p. kuro medžiagos, 7.500.000 p. naugės medžiagos. Pirmą metų ketvirt- dalį 3.000.000 p. antrą — 8.500.000 p., trečią, — per 24.000.000. p.

— Prancūzai nenori Vokiečių įsileisti į Vašingtono konferenciją. Iš Vašingtono pranešta, kad Prancūzija nenorinti svarstyti pasiūlymą del Vokietijos dalyvavimo nei šioje nei ateinančiose konferencijose, kol Vokietija, nusikaltusi prieš visas žmoniškumo teises per ilgą laiką parodysianti savo gailėsio už tą pasielgimą.

— Būsimos konferencijos. Nusiginklavimo konferencijoje Amerikos Prezidentas Harding pareiškė, kad jis tikisi į vieną konferencijos rezultatą, kad

visos valstybės periodiniai susirinksiančios bendrai svarstyti tarptautinius klausimus. Vyriausybės sfere sakoma, kad tokian tautų susibendravimam būsią pakviestos ir tos tautos, kurios dabar nedalyvauja konferencijoj, tarp kitko ir Vokietija, kad parėmus konferencijos padarytas derybas. Buva pasiūlyta, kad ir Valstybės nedalyvaujančios konferencijoje, išreikštų savo nuomonę pirma galutinio nusprendimo.

— Latvių spaudos 100 metų sukaktuvės. 1922 m. Sausio 17 d. latvių laikraštinių ir rašytojų prof. sąjunga rengiasi atidaryti latvių spaudos parodą, kuri apims visą latvių spaudos darbuotės laikotarpį.

— Rygos lenkų rezoliucija. Lapkričio 13 d. Rygoje įvyko vietos lenkų politinis susirinkimas. Priimta rezoliucija Vilniaus klausimu, kur Vilnius vadinamas Lenkijos miestu, į kurį lietuviai jokių teisių neturi. Lietuvos vyriausybė esanti Vokiečių politikos įrankis. Vilniaus gi laimę gali išspręsti dabar Vilnijoje šaukiamasis seimas. Rezoliucija atiduota lenkų spaudos biurui ir tebuvo įdėta į «Rižskij Kurjer».

— Japonija didina savo laivyną. Pranešimu iš Londono Japonų admiralija įsakė pradėti statyti naują karo laivą to paties didumo, kaip nesenai į jūrą paleistas kreisierius «Kaga».

— Kruppo darbuotė. Fridricho Kruppo akcinė bendrovė, kuri dabar gaminanti kasdieninių reikmenų, kaip va: rašomųjų mašinėlių, popieriaus prekių ir t.t., pakėlė savo akcijų kapitalą 70.000 markių.

— Brangūs butai. Sovietų Rusų Vyriausybė reikalauja už Estų pasiuntinybės Maskvoje butą 100.000 aukso rublių, už Estų Optavimo Komisijos butą 65.000 aukso rublių nuomos mokesnio, tuo tarpu tie abu namai prieš karą tekainavo 200.000 aukso rublių.

— Latvių atstovas aplankė Anglų karalių. Latvių ministeris Bissneek turėjo pasikalbėjimą su Anglų karaliumi. Jis įteikė karaliui savo įgaliojimo raštus.

— Bado šaly, Ufos gub. prasidėjusios masinės ligos 90% gyventojų serga iš bado.

— Totorių respublikoj vaikų, reikalaujančių pašalpos esą 1.304.425. Maitinama ligi šiol tik buvo apie 100.000 vaikų.

— Vokietija ir Sov. Rusija konferencijoje Iš Vašingtono praneša, kad Prancūzija sutikus Vokietiją pakviestė į konferenciją, ateity būsiąs svarstomas ir Sov. Rusijos pakvietimas.

— Idomus faktas. „Garsusis“ Stinnes (stambiausias Vokiečių kapitalistas) nupirko Anglijoje 1 milijoną tonų plieno.

— Lenkijoje laukiama bado. „Danziger Zeitung“ praneša, kad derlius Lenkijoje tiek blogas, kad jai gresia toks pat badas, kaip Rusijai.

— Nesutinka sumažinti nardomųjų laivių. Olandai, kaip ir Prancūzai nenori sutikti nardomųjų laivių skaičių sumažinti.

— Trockis nori stiprios armijos. Trockis ragina darbininkus padauginti šautuvų ir amunicijos produkciją, nes galima laukti buržuazijos puolimo, del ko pavasariui reikia sudaryti stipri armija.